

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De virtute religionis - Cod. Ettenheim-Münster 307

[S.l.], 1736

Disputatio 1a

[urn:nbn:de:bsz:31-131057](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131057)

Tractatus De Virtute Religionis.

Nomen religionis alio significat statum quemdam et ordinem vite multum inuolentium Deum precidit alia regula, h'ed specialis quaedam norma credendi. hic a sumit pro vite quaedam morali, et dicitur quod sit virtus quia Deo inq' oiu' creatione ac Deo cultu debitu exhibent.

Religionis actus immediatus est devotio, actus vero medii sunt ipse Dei cultus in se habet et long, cogens actus, id enumerantur ex D. Th. 2.2. q. 81. nempe adoratio, oratio, sacrificium: de q' in tract. de Es. 1. oblatio, primitia, decima, votu, iuramentu, adiuratio, laus Dei. vitia a huius virtutis opposita sunt multiplicia, ut in decursu h'q' tractus videre possit: et quoniam in actus h'q' virtutis, sub vitia ei opposita quodammodo ei sunt obvia. Tractatus huius oppositarum sume videtur.

De disputatio

De adoratio et oratio.

Antequam hanc disputatio aggrediamur circa devotione aliquid breviter praemittendum est: itaque devotio ut dicitur actus specialis a religione immediate elicitur, nil aliud est quod ut ait S. Th. actus volens hanc offerentis se ipsu Deo ad eum servitutu.

Notanter dixi ut de peculiaribus et specialibus actibus à religione
immediate elicitis: nam ut plurimum deus sumitur pro gratia
generali ad quemvis religionis actus, et sic sumitur deus
quod sit promittens quod seu fervor affectus ad cultum
Deo exhibendum, ut ad orationem, sacrificium, vota Deo ex-
hibenda &c. unde quod se in orationibus, suis exercitiis &c. promp-
tos exhibent, devotos dicunt, in hisce vero scriptis inde-
votos nominant. De hac devotione, sive speciali sive
generali nil hic occurrit ulterius dicendum, sed illud
de adoratione et oratione pauca explicanda veniant.

Quaestio 1.^a

De Adoratione et cultu
sanctorum ac s. Joann.

Art. 1.

De adoratione Christi.

Suppono 1.º quod obitu sociale quod religionis sit cultus Div.
sive honor quod Deo volumus. Et quod distinguit à
virtutibus theologis quod immediate Deum pro obitu habet.
Obitu vero sociale sunt actiones, ut in quod externa
et has enim cultus Deo debent exhibent. quod a male
cui sit ipse Deus, cui cultus et honor volumus. Quod
obitu sociale quod sit ipsa honestas et reverentia quod

Concl. 2. si hinc abstrahatur Xti si in abstracto sumatur
inferiori aliquo cultu sed hyperdulia coli.
rad. qia in illa hypothese nil in ea considerat nisi crea-
tu qd, qd proin cultu patrie adorari n. deb.

Dices hoc ad gra. qffia et sp. S. P. qd docent una
eatenus adorari adorari humaniter ad verbo.

R. n. apumtu, na qffia et sp. S. P. vult ad gra
Nestorini qd illa pot. se adorari imo et deat. qffios
adorari Xti sed n. negat nos posse proficere a dignitate
verbi et adorare personam humaniter.

Ceterum licet speculative res ita se habere videatur, abn.
practice cogito ita precisiones et abstractiones n. ad
admittenda, sed Xti semper adorari deb. iuxta patrie
cultu, cui vere est a. abte rei sed semper ho. Deo.

Concl. 3. sanctissimi nomen IESU colendum et adorandum
in cultu patrie sed pot. respectivo. ita cum cultu gra
Calvin.

Ps. 1. p. ex s. scrib. philip. 2. dr. in no. Jesu o. gen.
qd certe cultu patrie aperte designat.

P. 2. p. qia ille cultu respectivo, qd aliquid adoramus d. vobis
se, sed ppter excellentiam alteri inexistente, ad qd dicit
respectu, atq. nomen Jesu n. adorant precise ppter se sed
ppter salvatore, quod significat et repraesentat qd adorant

5
de cultu patriæ in respectivo.

Art. 2.

De cultu & invocacōe sanctorum.

Questio procedit an quod cultu adoratis liceat colere
ac et invocare sanctos in celo existentes s̄ hac formu-
la quod sup̄gant cæli s̄. Maria o. p. n. s̄. Petre
s̄. Paule s̄ intercedite pro nobis. regant nri temporis
novatores q̄ tra q̄ s̄.

Concl. 1. de fide certu d̄ sanctos et invocandos aut salte
cu fuit posse invocari. Ita Trid. s̄. 25. de invocacōe
sanctorum et cæli oes. sanctos Dei inquit s̄. Th.
3. p. q. 25. a. 6. in venerase hore domy s̄q̄ membra
Xpi, Dei filios et amicos, et nos intercessores.

Pro. rase. q̄ antiquiores Patres id nos suo exemplo
docuerunt ut in eoru libris videre d̄. 2do q̄ et invo-
cacōe sanctorum multis beneficijs s̄a corporis quod ad
divamur quod certe d̄ nisi sentire n̄q̄ri s̄.

Quod h̄barij unice et mediatores nisi d̄ d̄ et h̄nes
s̄. Th. s̄. 25. unde si fieri injuria s̄ alij sancti s̄q̄
intercessores invocant. sed
Contra e quod s̄. Paulus nominet et Moysen mediatore

intra Deu et hinc gal. 3. De exigis idem aply
pajim in suis eplis, ad fideles pro ipso orare dignente
Coloss. 4. orate in stake orantes sal pro nobis & et 2. Thim.
3^a orate pro nobis ut sermo Dei currat. qd licet
xlg sit supremq mediator et intercesor facultu admittit
et alios Santos, et ming gales intercesores. unde Jo.
apoc. 5. vidit 4 Seniores thrones thronas aureas plenas
odoramentoru qd st oras sanctoru.

Conf. 1. ex lib. Job. c. 42. ubi legitur Deu tres amicos
Jobi ad eum misisse gratias, pro ipso oraret, et su fu-
ror Dei ab ipso auerteret. 2do ex Baruch c. 5.
ubi Propheta sic orat: Domine omnipotens Deus Israel audi
ne orationem mortuorum Israel. 3. ex Gen. 42.
ubi benedicens Jacob filij Joseph inquit invocetur
spx eos nomen meum, nomina quoq Patru meoru
abraha et Isaac.

Replicand sanctos in caelo n audire preces nras, unde
nos frustra eos invocare sed
Contra e god si samuel cognovit oia qd erat in corde Saul
id Eliseus oia secreta consilia Regis syria p. cur
sancti in caelo nras oras cognoscere n valeant praesert
cu salmista dicat in conspectu angeloru statu filij
procul dubio D in q statu sanctoru cu sit isti egales.

Concl. 2. B. V. Maria adoranda d. hyperdulia absoluta.
Ita Catholi q. tra. Baza et alios. Peccagios.
Ras d. q. raoc dignitas matris Dei exallit sup oes sanctos
et angelos q. p.

Concl. 3. Sancti alij oes adorari debent absoluta dulia. Ita
Ihero. con. catholico. Summo ex trid. et s. th. prima
gelus. altaris.

Ras d. q. i. de reth colite et adorati cultu dulia absoluta
in q. reperit singularis q. da dignitas seu excellentia sup
naalis: atq. in sanctis hoc reperit raoc gloria et
graa nobilis: q. p.

Conf. abraham Genes. 19. Josue. Josue 5. adoraverunt angelos.
Solem hie reges ac imperatores p. ter q. da excellentia d. stitia
adorari. Salte adbraoe. politica, car q. p. sancti p. ter
sanctite et excellentia p. rnaale d. d. brend adorari ado
raoe sacra.

Vices. Petry ad. 1. id i. Cornelio adoraret, so hibuit dicens,
Surge et ipse ho' ego su. Similes et angly q. p. g. pro
hibuit ne adoraret. i. Joane.

Et. d. d. Petru id prohibuisse modestia et humilitas cea.
De na gelusio. Ihu. Rogite De sanctis in celo. angelu
so apocalypticu id deo Joani prohibuisse su ut significaret
q. da excellentia h. naa sua p. rnaone hypostatica acce

l. d. d. arly
re. d. g. n. e. r.
s. d. e. l. i. t. y.
s. d. i. c. t.
s. d. a. d. m. i. t. t. i.
u. n. t. e. s. o.
r. e. a. s. p. l. e. u. s.

s. a. m. i. c. o. s.
e. t. s. u. s. p. e. r.
e. t. c. s.
s. u. l. a. n. d.
e. t. a. r. t.
i. n. v. o. c. e. b. u. r.
n. e. m.

s. u. s. u. d. e.

i. n. c. o. d. e. s. u. l.
e. t. p. o. c. a. r.
s. e. a. d. p. r. o. p. t. e. r.
s. u. p. p. o. t. e. n. t. i. a.
s. u. i. a. g. e. n. t. i. s.

si pes. Sed ut offenderet quanta venerandi mereat
dignitas apostolatus quae fulgebatur Joannes: nam alibi
angeli in vet. test. tales cultui admitti leguntur,
vix exegisse Jo. 1. 9.

Insp. 1.º Cultus qui sanctis dicitur et religiosa servitus quae
creatur: atque religiosa servitus quae creatur prohibetur
Deut. 4. Domini Deum suum adorabis et illi soli servies.
quod cultus qui sanctis dicitur et prohibetur.

Insp. 2.º Cultus qui sanctis dicitur et religiosa servitus
minor cultus tabernaculi c. M. et minor cultus tabernaculi n. M.
de ista et de ista aliqua sunt ablata Decalogi verba.

Insp. 3.º Esau et Machabaeus recusavit adorare Achan, quia
nisi esset Machabaeus c. 15 timui ne honorem Dei transferrent
ad hunc, et ne quidem adorare ex parte deo suo.

Insp. 4.º Aman vero similis voluisse cultus tabernaculi infra Deorum adorari
coulps ascendente incredibile illius ambitione, quod sufficienter
ex verbis Machabaei erui potest, sicut ceteris ab Hebraeis scriptis
illud notat Tyrannus.

Insp. 5.º ad Colos. 2.º cultus angelorum prohibetur ab apostolo dicente
nemo vos seduciat volens in humilitate et religione angelorum.
Et ibi a Deo solum inspectari superstitiosum cultum angelorum

ipsi alij semi judaei et semi platonici quosdam Deos medios et
opifices ac gubernatores mundi putabant, et tunc mediatores
inter Deum et homines Christo excluso stabuebant.

Art. 4. Dato quod sancti colendi sint, alii non licet eis templa
erigere dicente augustino l. i. contra Maximianum arianum, si
angelis faceremus templum, anathematizaremur à veritate Christi
et Ecclesia Dei.

Id est non licet sanctis templa erigere in ordine ad sacrificium e.
uni enim Deo debet sacrificium. in ordine ad aliud quod non sacrificium
distinctione n. de templo sicut priore sicut accepto H. Logica D. Aug.
ad a. de templo sicut posteriori sicut.

Art. 5.

De cultu sanctarum imaginum.

Nota hoc est differentia inter imaginem et idolum, quod imago
est vera similitudo rei alicuius, ut cum pingitur homo ergo est idolum
non est falsa similitudo, quod representat id quod revera non est
ut cum gentiles representabant Sabas Jovis Martis et aliorum
Deorum quod non revera deum non erant. unde Theodoretus vocat
idola representaciones rerum non substantiarum.

Negus dicas eandem legi imagines s. Trinitatis ac angelorum
esse idola, quia representant id quod revera non est. nam
Contra id quod non sunt facta ad representanda naturam s. Trinitatis

et angelorum, sed et ad exhibenda sua in ga. D. Trinitatis
persona et angeli aliquo apparere, v. cetera ad eorum proprietates
et affectiones figuris quibusdam sive figuris exprimerentur.

Concl. 1^a De fide catholica tenendum est sanctas imagines à nobis
colenda et propter prototypa ita Trid. sp. 25 in Decr. de f. imag.
ubi dicit. imagines sacras in templis habendas et Titulis eis
honore impertienda et, quoniam honor qui eis exhibetur refertur
ad prototypa quae illa representant, ita ut per imagines quae
spectantur et coram quibus caput aperiunt et prostrantibus Deum
adorent, et sanctos quorum illa similitudine gerunt veneremur.

P. 1. ex f. 101. Populi et alibi aera et inanimata et imaginibus
nihil melius ob respectum ad Deum in summa habita esse
venerant.

P. 2. ratiō. Xp̄i et sancti sunt colendi ut supra probavimus, quod est
eorum imaginibus aliquis cultus et honor et exhibendus.

P. 3. quia honor impertitur imaginibus cum sit respectivo redundans
et derivatur in personas quorum sunt imagines, sicuti honor in qua
metalia quae caesaris effigies exhibent, redundat in personam
ipsius caesaris.

Concl. 2. Cultus usque per imaginum valde idoneus ad devotum
suum excitandum et fovendum.
ratiō et 1° quia natura nostra valde conformata est ad per se ipsam ad

spiritualia evocant, quae causa fuit quod Deus semel in seculis
 figuris instituit. 2. do imagines hinc miserabilis sunt vice
 laborum. 3. s. magni instrumentum ad imitationem, quoniam est ad
 affectus suos excitandos. 4. usque imaginum est quod velut con-
 spectus amoris quae prototypum quod est. unde v. ce hoc patet
 quod s. imagines magno in pretio ac veneracione habita sunt.

Ob. 1. illud exodi 10. in facies tibi sculptile quod est.

It. 1. 70 pro se sculptile verum idolum, id quod prohibetur ois
 imago, sed solum illa quae dicitur idolum.

It. 2. ubi prohiberi ne ita fiant et abeantur imagines ut repu-
 tentur potius eis exhibeatur Divinus honor.

Instr. 1. duo habita sunt concilia Constantiensi unum s. b.
 Leone iconomachus, alterum s. Constantino Copronimo in
 quibus d. p. h. d. illicitum est cultus imaginum quod est.

It. praefata duo concilia non fuisse legitima sed conciliabula
 a patriarchis eius s. imperatoribus iconoclastis contra velle
 Rom. pontificis contra et semper ab Ecclesia rejecta.

Instr. 2. Conc. Elbertinum can. 56 docet in Ecclesia picturas
 esse non debere et veritas ne pingantur in parietibus quod colitur
 et adoratur.

It. hoc concilium non damnavit cultum imaginum sed potius ei favet
 nam ideo veritas imagines pingi in parietibus ne in frange h.

speculatione Ecclesiam paganorum ludibrijs exponerent.
Inss. 5. conc. Francofurt. rejecit Niceni 2^{di} concilij
de imaginibus decretum.

Art. 3. falsum est hoc concilium nicenae synodi de imaginum
cultu decretum damna esse. verum quidem est de hoc concilio, certum
est quod fuerit nationale the, unde non potuit prevalere nicenae
synodo quae fuit aemmerica.

Inss. 4. non est viva Dei imago nec tamen adorandi cultu respectu
vero Dei. quod talis cultus nec alijs Dei v. Christi imaginibus
exhiberi debet.

Art. 4. cum enim huiusmodi sit dignitas non realis, et propter ex-
cellentiam quam habet aliunde debet cultus absolutus, periculum
est si committeretur adorari propter prototypum, ne cultus adoran-
dum transferretur in id, adeoque daretur occasio ad idolatriam.

Art. 4.

Quisna cultus s. imaginibus ac reliquijs debetur.

Concl. 1. religio Christi ac sanctorum in venerandis libris
s. de fide contra Euxomiam est vigilantium quod
error tempore Constantini Gron. ita invaluit ut sa-
cilegg. illi imulator sacris religiois conspurcari et ubique
deleri iuberent, et vestigijs firmiter inhaerent nisi temporis
haereticis.

P. 1. ex J. Script. Exodi 13. ossa jacob et Joseph ce-
quatur fuisse magno honore tractata et sepulta.

P. 2. Deq. honorat. religias sanctoru cu ad illaru praesentia
plurima patet miracula, qd nos eade venerari debent.
p. ant. 4. reg. 3. ad praesentia cadaveris catholici Deq. suscitavit
mortuu. ad. ig. p. cinctoria ac sudaria Pauli apli
sanavit agros. Ad aug. l. 2. de civ. Dei c. 2. de statib.
sol. miracula, religias s. Berthari ad edita, ut illis
enarrandi tunc foret multos libros scribere, et certe
nisi fuit p. tinacia d. velle negare miracula qd Deq.
p. religias sanctoru patet; qd hodie adhuc monstrat
sanctoru quorundam ossa arida odorato liquore et saluberr.
oleo g. fusa.

Concl. 2. religia Xti et s. p. eade ad rae de eoru
imaginib. colenda et cultu s. respectivo, ille la-
bia, ista, ut dicitur s. hyperdulia s. sicut B. M. V.
2da. Decret. g. tra Bellarm. et alios q. volunt imagines
de eoru cultu adorandas et qd exemplar ac p. vnde
docent imaginib. sanctoru n. d. ore p. dulia nec B. M.
Virginis hyperdulia sed nec Xti Dni labria, sed qua-
dam inferiore cultu q. s. qd dicitur p. dulia, hyperdulia,
et labria.

Pro. ex ipso usu Ecclesie, ad s. Crucis q̄a representabat
Xp̄m Xp̄m solet adorari cultu latrice ut mani-
festu d̄ ex ipso die Parasceve.

P. i. p. q̄a itide d̄ q̄tra Bellarm. q̄a cultu d̄ signu
servitutis ac s̄bmissiois, atq̄ n̄ popu servire inani-
nati s̄t ^{simagini} Crucis ac religio, sed ipse velle ac defacto
solo ei servire que imago, cruce atq̄ religio repre-
sentat. q̄o cultu in imaginibzq̄ exhibitibz d̄ s̄t
respechus.

Ceteru nota licet cruce et religio q̄ ab solutu cultu
d̄ mercede p̄ se, p̄ accid. t̄ et concomitanter coling
das cu prototypo, q̄atq̄ nimiru s̄ntu v. q̄ apprehendit
in imagie representatu, et sic illi cultu refering ut
t̄ t̄ng adorati s̄t s̄tu exemplar.

Ob. 1. q̄ta i. q̄. Xp̄m ab initio d̄ coluerut religio s̄ntu
q̄o p̄. p̄o. q̄a p̄ id faciend scandalizand gentiles,
ap̄ta s̄ferentes cultu h̄ibz mortuo, q̄i Deo t̄m doct̄.
P. n. seq̄ na et ip̄i gentiles n̄ s̄tu cultu d̄licia, veru et
latrice venerabat h̄is mortuo.

Ob. 2. auct̄. Hieronimi dicentes t̄e idololatria cereos accip̄.
Tere cora religio.

St. D. hieronymus ad redarguere accensione cereorum
sed tunc falsa quorundam arbitrariu iustitiam
inde martyres. optime in s. Do. vocat cereos in vet. lege
ante federis arca Divino mandato accendi debuisse.

Ob. S. auth. D. Aug. adorare sepulchrorum reprehenditur.

St. I. dicitur ad reprehendere simplex adorare sepulchro.
in sed modum quo fiebat, videlicet cum ebrietate inter
epulas et vinum, et similia quo sepulchris imponebantur.
Infl. Augustinus Dubitavit de religijs!

St. Dubitavit tunc de ijs quo quia privati hinc circumfere-
bant, ad de publice venerari fidelium appetitu.

Infer. 1o. Clavis quibus Christus cruci affixus fuit, tunc
quo latq. eius prosepulchro cultu latris respectivo adoranda est,
tunc ad quia hinc inter religias Christi numerantur.

Inq. 2o. ex eo quod alius imagines pro alijs habeant in honore di-
inceptissimis colligi eas a nobis Deos reputari, cum id ideo plus
faciamus, quod experiamur frequentibus in hoc quo in illo loco
Deum miracula patrare: sed ipsa frequentibus hanc quo illa
imagines colentibus est peculiariter prohibita, sicut ipse olim
per virga Moyses et aron potius miracula operasse, quo
alia eiusdem generis ligata.

Questio 2.

De oratione in coeli, ac suffragiis.

Art. 1.

De oratione in coeli.

Nota. oratio si tale sumatur a quibusvis pig animi motu seu
gavisu sua mentis in Deum ascensio: si vero spiritus appropriatus
sumatur a petitione decernenda a Deo.

Dr. 1. petitio id est locutio expressiva desiderii alicuius
obtinendi a Deo cui legitur et intentione facta ut illud
obtineamus; hinc ut vides oratio variis actibus complectitur
in vobis in illis, precipue in seipso D. Th. quod dicitur
in actu rationis practicae exprimitur desiderium alicuius
humilem supplicem obtinendi ab eo ad quem dirigitur.

Dr. 2. decernit est virtus ac dominum supernaturalem in
ad honorem temporalem et naturalem modo hanc petantur facit
satis conditione in quantum est ad obsequium salutis nostrae, siquidem
sape hanc nobis est exitialia, atque adeo de nobis quae
esse possunt, et quae talia petentur ad solum actum religionis
exerceret sed nec esset immunitas a culpa.

Dr. 3. a Deo est lingua bene absoluta orationis: ille enim est
absolutus et subiectus auctor omnium omnium bonorum sive naturae
sive gratiae. possunt in respective lingua patroni et inter-

caesores orari beati in caelo ad pat. ex priori quass.
 ac in in purgatorio ad possunt orare ad ait D. Th. cu
 ad cognoscant suas nesses, verum gra ab angelis exstodibz
 ea. Ipsi potest fieri possit, ideo proble e aas est posse e
 bonu respectu orationis: unde dr de jeremia in limbo
 existente, hic e gi multu orat pro populo.

Not. 2. Cicet absentio interna ad fil de extra orationis
 vocalis ut seq. quass. 3. a. 7. Dicam, est la nria ad eig
 honeste, sive ut eu reverentia Deo debita fiat, si ea
 ad ait q. Legislabor in seq. c. 20. cu huius potestibz
 alga voluuz suggerere ad praesumim nisi cu humilitate
 et reverentia, ganto magni Das Deo universoru cu oi
 humilitate et puritate devotione supplicandu e. ex go legit
 voluit distractione in orate ad sear petu: veniale gide
 si oratio sit libera, mortale vo. si sit iure divino pra
 cepta ut in gravi tentate. qid a dicendu sit de distrac
 tione in orate hno iure praeserta legati quass. a. 4. Deda
 rabito.

Concl. 1. oratio dicitur adulter ad solum nesses praeserti
 sed et mediij ita con.
 Das i. p. petet ex illo Luc. c. 11. petite et dabit vobis.

mi naly se
 ide effie
 drj aliq
 ab ad id
 con lect
 fipit
 aliq
 ad dirid
 nactu in
 hup hich
 se fipit
 ab golu
 religio
 id ead
 and fipit
 abroni d

Itē math. 28 vigilate et orate ne intretis in tentationem.
Lao 2. p. d. qia Deo auxili sine quibus n. sumus p. severa-
turi, n. preparavit nisi orantibus ut insinuat D. Greg. li.
dialog. c. 8. his verbis: obtineri nequa possunt qd
predestinata n. fuerunt, sed ea qd p. vici querendo
efficiunt, ita predestinata s. ut precibus obtineantur.
unde iuxta ead. n. p. abiq. mortali oras, nec p. omitti
ut nec tempore gravis desistis, neq. p. unum aut alterum die
sine veniali, qia scriptu d. sine intermissione orate.
Dices 1. Deo d. immutabilis in ip. qd ab eterno predesti-
navit. qd oras potius prohiberi qd precibus d. ut sole
ad hoc directa ut Deo nubes suu. delecta.
Et n. c. qia ut dicimus ex D. Greg. Deo d. vult decreta
sua adimplere nisi mediante oratione.
Dices 2. oras respectu petitoru d. frustranea qia ut d.
Joan. 9. scimus qia Deo petores n. exaudit, qd ad ea
n. tenentur vi precepti.
Et n. a. ad rason. adiectu d. ex J. aug. illa verba ex
hinc n. paritq. illuminati in fide.
Joh. petores s. contra statu gratia qd videtur n. ad
tunc orandi qd q.

Et licet visus merendi ac satisfaciendi inibi stabili
 gratia nō hāc efficacia impetrandi, hac em̄ inibi miseri-
 cordia Divina q̄ provenit p̄ctores s̄d illud p̄. miseri-
 cordia eig proveniet me. vid. hac de re D. Th. 2. 2. q. 83.
 a. 16.

Concl. 2. ois et sola creat̄ realis pot̄ orare. I, certa.
 rāo 1. q̄ia hac sola pot̄ ad s̄missionem et cognōe sue indigentia
 p̄bere decentia i Deo.

Dices. 1.º Rom. 8. Et ipse spiritus sanctus pro nobis postulat
 gemitibus inenarrabilibus. 2.º ibid de Xto Et quod inrellat
 pro nobis. ite i Jo. 2. advocatus hominum apud Patrem s̄p̄ Xto.
 Et ad id verba illa illud est in Tru caeli, nempe spiritus
 facit ut postulem. ad 1. R. Et orare posse q̄ hae.
 2.º an oratio vim habeat infallibile impetrandi?

Et q̄to ex marci ii et math. 21. motu vestrii segalibus gemitibus
 ipsi res petat ad salute acria, 1.º ut petat pro seip̄,
 2.º ut petat pro altero saepe frustrati effectu p̄ter eig in d̄p̄oie
 3.º ut oratio sit firma fiducia suffulta. 4.º atq̄ p̄reverentia
 roborata.

2.º. no q̄ibus orandum? R. pro oibz q̄ necesse sit in d̄o
 q̄da hō a improbler sentiant orari posse pro sanctis illis
 petendo gloria accidentale.

De suffragiis ^{Art. 2.} pro vivis qd defunctis.
Tria s't genera suffragioru scilicet sacrificiu missae . 2.
opera qdlibet paralia ut cetna, jejunia C. 3. orationes.
~~unde de suffragiis h'c q'da dicenda s't~~
De qibz vide Gervasii tom. 6. h. de Penit. q. 9.
a. 3. 4 C.

^{Art. 3.}
De precipuis indulgentiis regularibz
ac praeterito nro Ordini concessis.
Concl. 1. q'da s. P. Benedicti h'c plenarias indulgias
concessas s'c pro religiosi qd secularibz in 3. precipuis
festis scilicet s. P. Benedicti s. Schol. Mauri
Placidi, iteqz oia s. eidem ordini. p'bat ex
Bulla Clementis X. quod Rev. P. Geiser q. 2. a. i.
f. 67. instans P. fidei honoro Maier, benedictino h'c s.
pro se procuratore Generali congregacionis h'c s. D'ni ord.
addit ad Rev. Geiser, n. 105. ex parte s'p'ne et
alij festu translaonis seu comemoracionis s. Patris
ob quessionem Pauli III. et Greg. XIII.

Et i. q'alia opera in Bulla recereri debent ut qis t'aru
indulgiaru participari fieri valeant.
Et. regim devota visitare s. p'cta q' festioe ac Comu
Ecclia moniali ac p'ia oraoe pro X'nozu Principiu

f. 104. Lures afferens auctoriter.

Concl. 4. In quibus diebus postmodum religiosi sui ordinis
uno et aliquo lucrari indulgentias plenarias renovando
3 vota ita poterit sentiunt D. Bern. Genes. Dionys.
CARTH. P. Hanc Dionysij hanc est, quia quod est peccatum
gaudet de scelere a se peccato, paratque hanc facere
si populi promeretur tot gratia paratque got antea come-
ruerat illud peccando ut testatur alex. de ales. q. 10. a. 1.

Concl. 5. In quibus diebus postmodum omnes regulares cultu
ituri lucrari plenarias indulgentias recitando ps. Miserere
ita gessit de sepulchris ut libet eorum privilegia et indulgentias
ac consequenter et alijs regularibus ob communicandis privilegiis.

Concl. 6. sui ordinis virones gessit ac s. synaxi reflecti
suscipientes libet religionis, pariter et professione emittentes
consequenter indulgentias plenarias. Ita gessit omnibus religionibus
approbatis Paulus V.

Concl. 7. religiosi qui per 10 dies exercitijs pro recollectione
spiritus vacant consequenter ibidem plenarias indulgentias ex gessit
ne eisdem Pauli, modum gessit ac s. synaxi reflecti Pauli.

Concl. 8. quibus religiosi in art. mortis vere penitens
gessit et gressit pronuntians ore et mente non Jesu
lucrat indulgentias plenarias ac gessit eisdem Pauli V.

Concl. 9. quis religioſus ſa nri qd alioru ordinu faciendo
 i unicu ſacru pro qſtrate ſpurto liberat eud i flamas
 piaculantiu. Ita Bonagravia. ſultu queſiſe Clementis 8. p.

Concl. 10. ſi regulares i unicu ſacru faciunt pro ſpanto
 Patre i Matre obtineat iſis plenarias indulgias ac libera-
 tionem a purgatorio. Ita Gobat. et alij. pro alijs vō qſangui-
 nis infra tertiu gradu i ſacra offeri ſont. De indulgijs
 vō plenarijs vide ſcra quod R. Geiſer. n. iii. et 123.

Quæſtio 3.

De oratione in ſpē preſentim de horis canonicis.

Hora can. ſpū populi, qd ſunt publicæ preces ab Ecc'ſiis
 ſpū noſt' Eccleſiæ certis horis ſolſenda. qaru 7 numeruſq;
 ad ſoluſ qia ſpū in ſa Laude dicit Deo David, ſed
 et ob 7 præcipua myſteria paſſionis Xti juxta veteres
 verſq;

Hæc ſc' ſederis pber qd pfalling horis
 matutina ligat Xtu qd crimina ſurgat.
 prima replet ſpūſis, cauſa dat verba mortis.
 ſexta Cruci neceſſit. Caſq; eig nona ſipertit.
 Veſpera deponit, tumulo completa reponit.

Art. 1.

Qualis & quomodo sit obligatio recitandi privati
horas canonicas.

Concl. ad recitandas horas can. sibi mortali obligantur
certa persona ecclesiae comprehensa his tribus titulis:

Sacerdotii, ordinis, beneficii ecclesiae, et religionis choro adscripti.
I. cois.

Dixi sibi s. ordinis quod titulo ad comprehendunt minoribus ini-
diati, sed tunc in majoribus quod titulis, unde illi etiam ex decetia
ad majorem venerant oratione quod laici, nullo in iure in spe-
cudine obligati sunt ad officium B. Mariae V. ad psalmos aliquos
imo ne quidem saltem gravius ad illas preces quae erga illis in
ordinabe injungit, quia erga non presumitur ipsi tunc imponere
onera, sed nec fortiter potest, quia non adest sufficiens eorum: talia
itaque imponuntur ex sola decetia in gradu actione in
simile sine. quod et de omnibus aliis ordinariis aliquid est.

Ita poterit p. i. c. i. h. n. ii.

Ceterum nota clericos in majoribus quod titulis ex nullo iure
scripto quantum ad privatum recitatione obligari sibi gravi
ad horas can. sed potest duntaxat ex universali et
recepta in tota ecclesia consuetudine: nam c. i. de celebr.
miss. quod populus adduci potest facit mentionem de presby-
teris.

Titulus 2. Beneficij Ruffi, qd titulo veniunt omnes Beneficiati, sine curati ut sicut Episcopi, abbates, praepositi, Decani, Parochi &c. Sive non curati ut Canonici, Vicarii & alij Beneficiarij.

Porro circa h. tit. quaedam veniunt resolvenda et explicanda, 1o. Solum titulus beneficij sine possessione et absq. redditibus non obligat ad horas can. cum enim talis Beneficiatus sui Beneficij necdum possessione tenet, nec fructus percipiat, ad hoc beneficium non est effectus: Secus in dicens est sed si sua culpa tali possessione frustraretur ita coheret D.D.

2o. Tenentur in tali Beneficiati ad horas can. qd licet si sine sine sive cum sua culpa: si recipiant omnes sub fructibus, recipiant in parte qd sufficit ad sustentationem.

3o. Tenentur potestatem qd qd primo aut ad 2do anno ad recipiant fructus, qia v. qd assignatur fabricis et sic pro tota vita eisdem satisfaciunt; si impediunt pro praedecessore mortuo et sic et ipsi eodem privilegio gaudent: opposita in lesu tenent ad d. in p. b. l. i.

4o. Tenentur ite qd qd habet beneficium tenet octo v. qd aureorum qia jura et faciunt distinctione inter beneficium pinguet et tenue. adorig tenet et alij dicunt, si habet tenet tenue beneficium ad tenent parte medicis sustentationis alij clerici ad adequat ad tenent.

Titulus 3. religionis choro adstricto, qd titulo comprehendit

privilegi
obligati
titulis
choro adstricto
auctoritate
si ex dicitur
et qd facit
colloquij
et sic in
invenire
at eoa: talia
substant
quod d.
et ead in
ligari qd pro
ut p. alij
de collo
de p. b.

et moniales et religiosi exceptis novitijs et laicis
quorundam. hae a obligat' incipit ab hora amissa professionis
eodem modo ac subdiaconatus ab hora subdiaconatus.

Ceterum disputatur inter Doctores an religiosi profecti si
in recitandis in choro teneantur se mortali ad privata reci-
tandis, regardantur plures antiquiores eo quod neq. ex iure neq. ex
professione in talis obligat' sufficienter offendi possunt.

assensu vero longe plures praesertim moderni, quod ratio est
quod quaedam ratiocinatio et legitime praescripta obliget in hoc
legis: atq. apud religiosos profectos est eimodi quaedam
recitandi officium divinum privati si in recitandis in choro.
q. d. C. hinc Reginaldus vocat quosdam opinionem de-
meraria.

Dices contra titulum sed si quis teneat precise ratiocinatio
tituli ad horas can. sequitur quod si habet duo beneficia tunc
teneat ad horas can. saltem conf. q. d. et an.

It. n. seq. M. quia videtur ad benigna Ecclia intentio ut
multiplicati beneficijs solum multi licent' tituli ob quos
debet recitari et ad ipsa recitatio officij sicut ordi-
natis oib. s. ordinibus unum solum debet recitare officium: sed
in dicendo foret si esset injustus possessor quia sic
privat' Ecclia officio et ministerio. v. d. q. d. c. i. c. 10 c. 24. q. 10.

De publica recitatione horarum Canoniarum.

Concl. in Ecclesijs cathedralibus collegiatis et regularibus hora can.
 qd gravi publicè recitanda et à p'oris ad id destinatis Ita cois.
 et pabel in ex recerta q' consuetudine, sed ex jure ecclesie id praci-
 piente in c. dolentes. g. de celebr. Miss.

Ing. 1. Praelatos et superiores Ecclesiarum in quibus est consuetudo
 officii div. publicè recitandi qd mortali peccato obligant ad curandum
 ut optime recitent, qd si praelati aut superiores suo muneri
 deficiat et eade obligatio erit penes subditos; na superiore defici-
 ente obligatio officiorum coram recidit in subditos. Ita p'or n. 10.

Ing. 2. peccatum mortale praelatum sive regularis sive seclary
 Ecclesia choro addita, si eius incuria aut convenientia omittat
 et una die matutinum cum laudibus aut reliqua et hora minores.
 r'at d. g'ia Clementina de celebrat' missarum qd interminat
 indignitas divina et alia precipite Praelatis cura h'ere
 ut convenienter et digne celebretur divinum officium diurnum
 saniter et nocturnum; atq; matutinum et laudes nocturnum
 et v'o reliqua hora diurni officii q' substituant; qd si alterutrum
 non celebratum elabi sinant, incurrant indignitate divina qd q.
 ex qd a g'hario legitur ad peccatum graviter praelatum qd
 vel una hora ex minoribus in choro omittatur, qia ob unam
 hora neglectu nequit dici absolute diurni officii neglectu.

Inf. 3. nulla religiosus in particulari p se sibi pto mor-
tali teneri ad horas can. cum alijs in choro solvendas.
Rao e, qia nec consuetudo neq; ulla lex id sufficienter
probat. n q; consuetudo qia in religionib; ad videt; cu tanta
obligat; recitata, sed neq; ulla lex, na clement. de celebr.
miss. qd; adque; soles solum significat tale e obligat;
in comune.

Dices. Clerici seculares ad chorum deputati tenentur singuli
sibi mortali interesse: qd; e; singuli ad religiosi ad chorum
deputati.

R. n. c. qia illi ad id obligati ex iustitia sicut bona
republica pterea recipiunt ut in choro psallant. hi vob
gaudent similib; bonis n praesertim ut div. officium publico ce-
lebrant, sed ut deo serviant iuxta exigentia sua regula.

Dixi p se na accid. absentia a choro p e mortalis ut
1o si sit juncta cu gremio salte implicito qalis profu-
miffi si qis ut plurimum e; qalis q; consuetudinarie se a choro
solvatis. 2do si sit casu Cardinali aliorum qd; plerumq;
sit. 3to si illis ip; choro grave damnum patitur aut
oro servari n possit. 4o si superior ob fine iustit ad
chorum graviter obligaret.

Inf. 4. nulla e obligat; psallendi in choro ubi in monis-
terio alioq; padeo pauci religiosi, ut n 4 salte comode vivere
possint.

rão e gia licet tres imo duo sufficiãt ad rigore chori
 abbi, verificaliq e plures regiri ad gñstiuendũ choru ex obli-
 gaoe, ut sit cu decore alternati carsetr. dicit si comode
 overire n̄ p̄nt. na si id fieri p̄nt, peat superior graviter
 salte rãoe scandali si in numerosa cõite vq. 20 reli-
 giosoru i paucioribz qã 4 aut 5 hominas p̄solvi p̄m̄bet.
 Casoru de clericis ad chorũ deputatis aliter sentiendũ e
 hos em̄ etq. tres aut duo p̄nt eperã n̄ fore deobli-
 gatos i publica recitaoe cõis est sentia D. qia si
 ob nichil salte implicite iactu cu fundatoribz ex
 p̄ssia tenent servare chorũ gubies et gaudiu alter-
 naõ caritativã aliqã rãoe servari p̄t, unde et iñstru-
 god graviter p̄nt, signodi beneficiarij si se i choro
 absentent p̄ notable temp vq. p̄ 5 aut a dies.

An recitao officij debeat p̄ mortli pagi in templis ad hoc
 mung de p̄nati?
 R. affe qoad publica recitaoe qia ea videt ed mens n̄ p̄nt
 fundatorũ p̄ ed Ecclia, tu qia id ex antiquissima q̄ suetu-
 dine receptũ e, excipiunt tñ D. nisi ad p̄d gratis caã
 s̄ n̄stas ul alibi vq. in capitulo celebret officiu ita Da-
 benstuber hic n̄. 8.
 Dicit qoad publica recitaoe, na privata recitao p̄nt se
 recitari p̄t in si loco d̄ p̄dido. rão e gia n̄ plus

londes corporales qd mundicie curat Dag. Confily bi
d ut in honore fiat.

Art. 13.

De tempore recitanda sicut hora can.

Concl. 1. In privata recitare d d pnt mortle anticipare
sed differre absq caa dumodo totu officiu absolvet ante
mediu noctis seq. diei. Ita cum Lad.

rao d qd mens Ecclie n d ut statutu temp qd gravi
obseruari debeat. excipe tr' nisi qis ordinarie ac qe
iudiciaria insolentia ista mutaret tempora absq ulla
caa; sic em spes qida qtem qe ac interpretio interpretativa
ordinarij Ecclie, unde talis d videtur excusabilis a mortli.

Concl. 2. absq ulla rabil caa qdoy transgredi notbler sta
tuta tempore d veniale eo crasq qd longius recedit
a prefico tempore. d cont. qia comititur pnt qdoda
inobedientia usqbe q transgressioe statuti cya Ecclie.

Recard itaqz veniales et qide crasse qi differunt natu
tinu p usq ad meridiu. imo qd pnt d usq ad sera
nocte, et vicisi qi vespere aut completorii ante ve
ridie pfolvunt.

Dixi 1. absq rabil caa na si fiat ex iusta caa; qalis ad
d magna devotio aut comoditas studendi; natu d pnt
satis tr' d anticipare qd differre. iuxta sed Hug.
de s. viit. ante hora orare providentia d post hora negligetia

in hora obedientia.
 Dixi 2. notales na dilao et anticipao moderata ut figis cu
 prima legal tertia 6. et q videt ab oi novo libera
 gamois la nulla hora post differri ultra media nocte, ma-
 tubianu h' et laudes postul anticipari et diei pridie solves
 peru ut pat. ea consuetudine, qd hora a id liceat segns,
 dabit tabella qd prodit roma 1766. h'is canent apla.

- 20 Jan. hora 2 cu quadr. 15 febr. medio 3ta
- 1 Martij. hora 2 cu tertio quadr. 20 Apr. med 4ta
- 10 Maj. hora 3 cu quadr. 8 Jun. hor. 4ta
- 1 Aug. hora 3. cu tertio quadr. 21 Aug. medio 4ta
- 7 Sept. hora 3 cu quadr. 24 Sept. hor. 3ta
- 11 Oct. hora 2. cu tertio quadr. 20 Oct. medio 3ta
- 18 Nov. hora 2. cu quadr. 15 Decemb. h. 2da

Q. i.º gale sil p'ndi s. abqz caa malubinu regnis arde
 absolutu officiu presentis diei solvati?

A. veniale p'm qd agit falte q'ra ord'naoe Ecclie qd
 vult ut priq ex solvat obligao huius diei qd inchoato
 allerig; ois h' iusta caa qd sufficit ad inversione ordinis
 inter horas unius diei s. de q'ibz art. 6.º et h'ic sufficit
 s'ndi q'obal.

Q. 2. an p'ced sacerdos in quadrages. recitans privat
 Vesperas post prandiu?

Et nocte quia sic dicuntur hora magis competenti iuxta
gobart et alios. ino congruentis d. ne ita fieri.

Dices rubrica prescribit ut ante prandium dicatur.

Et ita et sic ex suppositione si circa solis occasum
prandeat, quod ut patet in choro citius dicitur, sed
propterea ut saltem meminering tempus jejuniis et, et ut
extet memoria primeva pietatis majorum quibus nisi ad
vespera sepe reficere in diebus jejuniis usitatum erat.
Nec itaque rubrica hodie ad recepta nisi pro choro.

Q. 3. an celebrans missa ante veniatu matutinum peccat
mortale?

Et nocte. quia antiquiores quia ubi non dicitur lex nec pro
varicatio, nulla a lege sanctorum dicitur peccati celebrare
missa ante matutinum graviter peccare. multi tamen sen-
tunt id. d. a veniale viz excusari posse. Bonacina
in d. i. q. 3. puncto 4 dicit, id d. fore veniale si
ad sit iuxta casum quia quod ex iuxta casum sit prudente faciendo.

Dices. hoc d. quia rubricas.

Et illas loci de missis quentibus si prescribitur quod post
veniat a canonibus quod post solenne factum quod mor-
tali celebranda non sit ante matutinum.

Q. 4. an si rase infirmis aut alteris impedimentis
lege legitimi regit aliqua hora tempore dicto v. g.

vesperas post et alias horas ante meridiem recitare,
seruati praeuere, aut vespere eis legere.

Et. affe. in coiori q tra Cana et alios gra maior hberi
dicitur qd gra diuini queri qd vob galibet die qd
gravi obligat qd proteig circa spaa cui facile est q tra
ueniri.

Art. 4.
Qualis integritas mas seruanda sit in reci-
tandis horis Can.

Concl. 1. hora qd mortli recitanda sit integra id
nihil notble omittendo. d cois.

Ita d gra transgressio notabilis partis praeceptoru qd ob-
ligant qd mortli est praerogatio notblis et ggraler
gravis; sed hora Can. obligant qd gravi ut ja offedim;
qd transgressio seu omisio partis eand notblis erit mortlis.
sed difficultas ja oritur qd pars notblis ceasat.

Concl. 2. pars notblis seu sufficiens ad mortle recte
statuit una hora minor v alia pars aequivalens. ita
cois q tra Caramuel et alios q regimtes sit 4 Pa
aut lecta parte totiq officij.

Ita d gra licet una hora minor respectu totiq officij
v videatur notblis pars, adu qd se sumata et recitata
sine Ecclie qd voluit ul statuti Dei horis Dei culty

exhibeat, orō censori dōb gravis. ex gō hīc rīc-
tender
Interes qōd de gī d dō una hora sed d oīs seu
totū officīū omittit, licet unīcū p̄tū comittat, atq̄ id
ex licentia dbeat in q̄s p̄tōe.

Trixi in gēluf. v̄alia pars aq̄valens unde cathalis noxa
damnat suaret omittente integrū nocturnū. itē Epobar
omittente 4 p̄f. longiores v̄ tres lectiones cū responsorij. sed
existimo cū Layman plures lectiones omitti dōre q̄d tres
ut libeat maā nobilit. q̄d Tambur. omittente interustin
p̄ totū officīū q̄ntū d̄ integra parva hora, unde gī male
recitant succogando et ḡtrahendo syllabas, deglutendo dīc-
tes inchoando versos anteq̄d alter cū q̄ recitat. n̄ videat
satis facere, nisi parvitas maā aut q̄ fuerit q̄damōdō
in naā versū excuset.

Dices 1° si omittere totas vesp̄as sabbato s̄ erit p̄tū
cathale qōd videt̄ durū.

It̄. coiter censori mortale n̄ ob ḡante sed ḡlibe gīa ḡinet
magmū mysteriū, sed q̄ gravū tenent Tambur. macharigū
cū p̄tū tā exigua p̄tū omīssio dei tā lēḡ p̄racc̄p̄tū
tā longū officīū.

D. 2. si gīa modica dō p̄tū recites unīcū parva hora

v.g. Deq. in adju. p. caetera omittens n. pabil. mortales
gia n. assumptu. gia de parv. pro nihilo reputati, aliud in cel.
si. falte unu psalmu addidisset.

Et. si clericus v. religiosus tarde in choru veniat an teneat
postea repetere qd jam inchoatu erat.

Et. teneri si in ea jam multu processu sit, si v. parv.
v.g. in matutino, unu aut duos psalmos processu sit,
se probe d. ut vocet layman hic c. 4 n. 7. Et teneri:
gia sicut in auditione Missae ita d. in officio can. omnis
modici estimari n. slet, praesertim in ppter societatis
vinculu aly cantantes unig defectu supplere ceptant.
par d. raa sicut psalmodicenses de eo qd ob aliquid acciderit
v.g. fluxu sanguinis e naribz impediti ne pergat in psal
tendo ideoqz exiit e choro, sed postea reversiti.

Et. an occupati in ministerijs ad choru stinentibz v.g.
in pulsando organo d. campanas, tollendo fustes organi
transferendo libros v. luminaria, prunas eferendo, thus
parando, lectiones respiciendo, arthronas canendas, sele
gendo ne erret e satisfaciad obligati recitandi qd inibi
parte officij nec cantandi nec audiendi.

Et. satisfacere. ad sicut qd d. d. teneri postea ad repe-

libione omisoru qd in' regit Laym. spores q. cogit
choro pro eo suppleat.

Q. 3. an suppleri debeat a recitantiq in choro illa qd solo
organu v' alio instrumento sine voce hmo' pphant.

Q. 3. Dicitur a singulis pphant voce suppleri. rāo qd qia sola
organizatio nō d' orat' ut docet coi q tra suareq' afferende
Ecclia illud sonu organoru accipere loco vocu ad cultu
et laudu Dei. qd in' sentia a multis DD. ut potius
admittit. Illud a certu d' ait spores n. qd. f. solu
antiphona, versu, canticu Magnificat musicaliter cantatu
satisfacere presentes solu attendendo cogit le musica
vici presentiu suppleat. qmimo nō d' qd docent choristas
qda vespera v. musica solemniter f. solu religiose
assistant et attendant.

Q. 4. an satisfaciat obligari recitandi qd recitat parte
sua et attendit qatu p, et in' nō audit parte alteriq
chori v' qd ipse surdus aut surdusq' sit. v' strepitus
fiat choro.

Q. 4. potius nō satisfacere nisi parte alteriq chori parte
in q' ipse accipiat: qia sic nō recitat totu officiu sed
illud media parte officij. ad tambur. q' traui' solo alio
docet his verbis: sine lapsu pronuntio le satisfacere

si attendas quod moraliter vales licet ipse socij v' alteri in choro
defectu nil ex ijs scias. eas e' q'ia hoc modo se prestat
id q'od potes: atq' debita recitatio tua pariter et atten-
tione ad altera parte eij oratio v' recitatio satis tibi coe-
facis. Ita tamen.

§. 5. an sit obligatio recitandi in choro officij D. V. M. defunct.
ac psal. penitentes q. illis dieb' q'ib' illud recitatur
anotati.

§. 6. quare respectu eorum q' utuntur Breviario Rom. ad §. V
in sua Bula q' Breviario vaticano prefixa e' hanc
substanti obligatio. quod illi q' utuntur Brev. rom. spectant
e' respectu loci, q'ia circa hanc nihil inuenerit. p. Doffex
sed potius voluit ut seruetur saltem quod officij B. V.
ceterum nota extra chorum nulla esse obligatio dictarum
prece' obligat in officij defunctorum in die conuenientis
omni defunct. Litania in dieb' rogat. et s. Marci
cadunt sub obligatio: q'ia videntur ea pars officij, quod
in alijs q'ib' obseruantur vid. Gabenst. hic n. 16.

Art. 3.

Quo Breviario utendum e' q'le officij
recitandum sit

Cond. 1. Omnes Ecclesie q' horas recitandas obligati
ex iure novo tenent recitare horas s'c' f'ca Rom. Breviarij

à Pio V editi et à Clem. VIII reformati exceptis
Ecclesijs & monijs qd à 200 annis usq. fuere alio.
ita expressè statuit in Bulla sigae Pij V edita 1568.

Instr. 1. mortuus scire eu qd adstrictus è Breviario romano
si v. sel recitat horas iuxta aliud Breviarium qd romanu.

2do eu d. tenori recitare iuxta aliud si suo carcat, qia
et aliud satisfacere n. ut ut h. in d. Bulla. 3. prole

in d. religiosus adstrictus Breviario proprio s. p. p. p.
recitare ex Breviario rom. In q. Bulla expressè legitur

de choro, in q. privilegio videtur qd voluit. Ita multi
ad cu. Layman q. ad id id è maxime affari s. p. p. de

Monachis d. in academia versati in q. Breviarij
rom. usq. d. hoc tñ caveatur q. tra Navarru et alios ne

ex romano dicat matutinum, ex proprio v. alia hora, na
haec comitio est aliud formula.

Concl. 2. prolig. è n. ad p. mortuus sed tñ veniale
aliquis p. ann. ad abiq. raabili cas. unu officiu re-

citare pro alio. Ita conor.
rao d. qia de n. violati foa. p. p. p. à Pio V praescrip-

sed tñ accidentis de q. n. q. p. p. et graviter intentu.

Conf. qia et in Bulla praefixa missali correcto mandatur
idem Affex in p. p. p. obedientia ut missa dicantur p. p.

foa. v. ac nota in missali de scriptu, et tñ nemo arguet

peti mot illis ea q̄ celebrat de feria q̄da celebrandū
 aut de festo simpli, semiduplici, imo et duplici q̄da
 coe.

Dixi in aliquibus, nā si ad libitū passim et q̄si petus id
 fieret de talis mutuo n̄ sed excusanda à mortali uisibile
 q̄nata ead implicite q̄tēpta.

Dixi 2. absq̄ raabili caā, nā si recitat' unig officij pro alio
 et iusta tae raabili caā fiat, valet et culpa veniali.
 rā q̄ q̄da p̄ regula à Vassuet et Tacuendū apud Gobath
 n. q̄is tradita q̄da Ecclie prohibet aliquid solū q̄ p̄to veniali
 q̄libet honesta caā sufficiat ad evadenda se contra agen-
 do q̄tra illa prohibitionē. h̄modi a raabili caā q̄ntes
 enumerari possunt: impia aliq̄ v̄ nobilit' difficultas,
 q̄formitas, societas, inculpabilis error &c. de q̄libet vid. f̄ores.
 n. 121. Gobath q̄. q̄ f̄ulij hunc art. explicat.

Q. sed quid si q̄s p̄ errore incipit recitare officij alterij
 diei et post aliquot horas recitatos errore advertit?

R. sufficere si errore corrigat in horis q̄ restat et ad
 regi. ut recitata hora repetat dumoto p̄cipiat comerao
 de festo de q̄o p̄du rubricas recitandū erat. imo lugo
 in resp. moral. l. 5. dub. 8 docet p̄blig ead ead q̄ p̄
 errore hodie recitavit de sancto Dei crassino, Lore

cras iterum recitare id officium de eodem sancto ne
se bis erret et officium mutet. plures ^{recipientes} hinc
vid. apud for. p. 9. c. 2. sect. 4. n. 125.

Ceterum ad solvendo singulos q. solo, imo et necui cepto
ut q. unum officium recitavit pro alio nottler longiore pro-
portionaliter pro supplemento dicitur alios p. lmos p. uadad,
na sicuti pars raablis in officio omisa s. b. mortli suppleri
dicit; sic et p. q. recitans officium breve pro alio nottler
longiori videtur respective parte nottli omittere illa suppleri
dicit.

Dices. Alexander VIII. hanc proposiōem damnavit: in die palmarum
recitans officium paschale satisfait procepto, q. d. dicitur
mutat unum officium pro alio.

R. n. c. ideo enim haec p. p. damnata e. q. n. n. n. ridicula
et d. formis d. haec mutatio, censeturq. facta in fraude
div. cultu sui celebritati debiti. unde et ob eandem
raon inferes mutare officia p. x. c. o. p. t. ac n. b. d. n. i.
in alia e. p. t. u. mortli.

Art. 6.

De inversione ordinis horarum et illarum
interruptione.

Cond. 1.ª extra chorū horas et partes earū transponere
absq. raabli. caa n. d. mortli sed veniale t. h. i. h. cois.

ratio d' q' talis ordinis inversio de substantia Div. officij nihil
 imminuit: q' d' p' se motus male, q' t' q' d' Formis con-
 tines idem merito prohibita censetur s' veniale.

Dicitur absq' raabili causa na si id fiat ex raabili causa s' p'
 s' necessitate s' utilitate aut charitate, in culpa vacabit ob re-
 gula priori articulo data.

Resolves: 1° si in itinere s' aliis Breviarium ad marg' d' l'bes
 l'bes a diurnis q' t' t' p' salterium, licet recitas nocturnum
 s' nocturnorum psalmos cu' antiphis ac et ceteris horis
 legitibz, lectiones lectura postea Domi in Diversorio ex
 cori Layman Gobalt p. idem d' si comemoras, sp'ia
 lectiones de festo et similia ad marg' d' p'.

2do si venias ad choru ubi prima recitatur recte cudes
 illa recitabis etq' matutinum necd' p' p' solutu.

3do si rogaris ab aliquo q' sit alic' auctoritate ut cudes
 horas minores recitas, poteris et necd' dicto matutino.

Concl. 2. hora can. incepta interrumpere absq' raabili
 causa d' nobles p' multas horas d' d' p' se veniale
 ita Layman cu' cori.

ratio d' q' singuli psalmi p' se laude Dei q' t' t' t' nec
 habet necia conexione, sed d' d' accidentale s' ex ordinase
 ecclesie. Dicitur iteru absq' raabili causa, na accedentibz

predicis cas' sct' utilit'is, neq'is ac harib' ed'levis
culpa facile vitabit' in interruptione n' nimia aloghore
Deo sua fragilit' q'descendente; consilij t' q' si facta
sct' nobilit' interruptio ut de novo incidiat' aut ille noc-
turnus in q' facta e' aut facte p'p'ly n' lectio q'orum
alterutra interrupti. Gobard. 470

caeteru' nota separati unig nocturni ab altero D abq'
nulli ca' nulla q'finere culpam censet Lezana. l. i. c. i.
Salta hoc certu' e' q'od ex ca' possint dividi. D alq'horis
interjectis; q'ia q'libet nocturnus eiq'q' partes videt' lectioes
psalmi. q' h'nt suam completa significac'o distincta
ab alio.

Dices i.º J. Ludgerus Ep'us montiensis ser ad Carolu' M
accersit' noluit comparere donec absolvisset horas, ob metu
irreverentia' s'q'uid causat' e' se cu' majori D'no agere.
I. hoc et similia facta sanctoru' s' admiranda ac e' pro
p'p'ia imitanda sed nota induc' obligac'o.

D. D. Ex conc. sollet. 7. c. nihil. q. i. ubi postea didu' e'
de missa p'ficienda p' aliud Ep'u' v' sacerdote si forte
morib' accidat' inopinato' s'riori celebranti, addit' q'od
nullu' minist' aut sacerdos postea incert' divina' officia
presumat' illa relinquere imperfecta s' p'para excois' c.

It. ibi dicitur de officio altaris quod par. et eo
 quod vellet parte unius officij suppleri ab alio. officium siquidem
 can. nec solet nec tenet debet suppleri ab alio.

Art. 7.
 De absentia ad horas can.

Ad propositum nunc jurabiliter audire Innocentium III in c. dolentes
 de celebrat. miss. sic habente: Discrete precipimus in vestra
 obedientia ut divinum officium nocturnum pariter et diurnum
 quando eis deberit Deo studiose celebrent pariter et devote.

ubi de his illis adverbis totum modum recitandi comprehendit.
 nempe ut recitetur integre sine interruptione, ordinate et impure
 profuso q. de quibus jam diximus. Et cum dicta intentione
 ac absentia. de intentione dispensing q. s. a. s. de legibus
 neque aliud hic superset nisi hoc duo

1. id est ad necesse ut intentio sit expressa et formalis sed sufficit
 si sit virtualis et implicita quatenus illa habere censetur secundum Navar-
 rum quod perit si accipit Breviarium quod perit cum proposito expresso
 recitandi ut solus si ad deliberato capit Breviarium et ad Ecclesiam
 dispensandi qui facit, ibi ut interrogatus quare id faciat vere re-
 sponderet se id facere ad recitandum si satis faciendum obligari.
 2. id est quod si pariter div. officium scilicet ad stricti hora habere
 debeant intentione saltem habere illud pro Ecclesia ac populo Deo

oferendi; unde dicitur pro libertate offerre pro se ipsis aut pro
alio particulari; nam sicut legatus populi fidelis ac Ecclesie: quod
dicitur unig. sed totius carnis ead. agere debet. De in hoc differt
oratio publica a privata, quod illa ut ait apertis totius Ecclesie nos
pro cuius salute a publicos ministros ut curam in loco publico
fundatur; hac vero pro se a alio privato pagatur; sed tamen fa-
cilius excusatur quodammodo a mortis.

Ceterum ceterum videtur esse te libere et laudabiliter tibi a aleri
applicari fructus accidentales ex speciali tua devotione, a diffi-
cultate libere in divino officio obvientes v.g. molestias cor-
poris extraordinarium fervorem obedientiam ac justitiam aut ad
quodam fructu a satisfactorio totius officii a tunc hinc
a aperiis. Sed difficultas major a de attentio
ante eam resolutionem.

Nota 1. attentio a advertentia ad id quod dicitur aut fit: plures
ad cognoscitiva potentia. Invenio vero de qua primo
dicimus ad appetitiva. attentio generaliter dicitur
externa a interna; illa a qua quod exterior ita se habet ut in eo
nihil est repugnans attentioni interne. hac vero a qua animo
attentio ad id quod exterior agit.

Nota 2. attentio interna a 3. a 1. ad verba sicut ut ea
recte, distinde ac reverentia proferatur; et dicitur attentio sive
ficialis. 2. ad sicut verborum ut haec percipiant mente;

et de aliis Choralis. 3to ad Deum ubi quis cum recitat cogi-
 tet de Deo aliove mysterio, aut fallit de re, seu grāa
 q̄ a Deo petit, et hec de aliis p̄tibus. D̄s oīū p̄s̄an-
 t̄issima.

Concl. 1^a ad satisfaciendū pro horis can. requirit̄ attentio
 externa d̄ iusta. t̄am̄ em̄ ad minimum requirit̄ devotio ab
 innocentiā in virtute obedientiā p̄cepta.

R̄as d̄ q̄ia q̄ vult occupare h̄terna incomp̄ibile cum
 attentione interna, n̄ orat, nec Deo exhibet cultu q̄d
 in h̄c p̄cipit. unde q̄ pingendo, ludendo, peribendo
 fabulantes audiendo, comedias spectando, et plerūq̄
 aliis actiones, s̄ valde festinanter: s̄c̄q̄ s̄ tarde: s̄ciat,
 exercendo, horas recitanti, n̄ satisfaciunt p̄cepto.

Concl. 2^a p̄bliḡ d̄ nulla requirit̄ attentione interna ad sententiā
 orationis vocalis ac p̄videt̄ t̄am̄ q̄ solne d̄strahit̄ toto
 tempore horarū satisfacere p̄cepto et p̄tū n̄are vultes.
 Ita s̄ Antonius, Angelus, et q̄tra Suarez et alios. Ita
 et sententiā videt̄ s̄. Th. 2^a 2^a q. 83. a. 13 ubi docet sola
 intentio p̄ de sententiā orationis, n̄ e attentio. alibi a. videt̄
 q̄ t̄am̄ docere.

R̄as d̄ i^a q̄ia s̄ attentio interna esset de sententiā orationis vocalis
 q̄ solne d̄straheret̄ in orationib̄ vocalib̄ liberis, nulla
 comiteret̄ irreverentiā, ideoq̄ n̄ parat, q̄ia cōp̄s ab
 oratione cessaret.

2do ed is qⁱ distrahatur involvitur nō satis facere oratione, q^{ia}
nō poneret effectū rei procreta. sⁱ dicit nō vultu attentione
virtute sed solum fide. q^{uia} dⁱ, alio virtute nō erit
ad nisi intentio praesens, q^o hōc sola sufficit.
3do lex legendi horas nō dⁱ promulgata in obligatione aten-
tionis interna cu^m Eccl^{ia} sciente nec q^uadricente adeoq^{ue}
sacrite q^usentiente plurimi viri docti ac p^{er} dⁱ Epi doceat
ista attentio nō ad praesentia.

4to et q^uid efficaciter: formula extrema unctiois centes
dⁱ vera oratio sⁱ dⁱ oes, atq^{ue} ad valore illij fide et sa-
cramenti nulli habens regisvit aliud minus sed in in-
tentione.

5to attentio externa et intentio fide virtute Deū
laudandi q^ustituit sufficienter veritas horarū in a^d oratione
de se seu obiecte religiose. q^od

Concl^{usio} 1° n^{on} q^uid attentio externa et interna int^{er}na in-
vocat Demone comitit actu idolatrie; q^o extra
ponit actu latría q^u cu^m illis Deū invocat.

Conf. 2. q^uia q^uid int^{er} orandū dedita opera de reb^{us} q^uis cogi-
tat et si nullo modo sⁱ verba significatis vera efficiunt oratione
sⁱ dⁱ sⁱ p^{er} me sⁱ vult q^o est ille q^uid cogitat de profanis
ad hūc ag^{er} hūc modo profert verba ac ille, et neuter
eorū hōt majore altero attentioe interna.

6. to qia ad distractione volua vocales invocare et laudare
falsos Deos d' verg atq' idololatria: qd' in nro casa d' verg
atq' labris.

Vices i. oratio dicitur à s. Damasc. elevatio mentis in Deum.

ita s. d' regrederet ulla attentio interna, d' esset ratio cur
volua distractio jure Dio. prohiberetur.

Et ad huc elevatio mentis in Deum libri p' intrinsecam orandi jelle
virtutes manente ubi dicit s. Th.

Et ad huc. nqd' nulla est ratio, na d' irreverentia exterior
Deum allegari, et profiteri se colere Deum et id d' facere
interior.

Vices 2. p' tale oratione offenditur Deo qd' d' d' oratio vera nec
cultus Dei.

Et n. c. ad qd' Deo p' tale oratione offendatur d' inde procedit
q' q' q' d' de se d' esset vera oratio et cultus religionis.

Sed qia ei aliquid additur, qd' Deo displicet: ut si q' q'
ex vana gloria orat, d' vera oratio et tñ Deo displicet.

Vices 3. E. Dolentes supra relato graviter precipitur ut homo
recidenter studiose et devote.

Et hoc ad palmare adorationem, dicit tñ p' ibi ista precipi
interior et actu exterior religionis, ut abbas et alij nobiles
Canonista interpretati s'nt, na ibi agitur q' tra illos q' in
choro s'nt officio fabulantur: unde Faber Suarez inde nil

posse pro opposita sententia concludi.
Hinc glossa ait ne deinde pertinere ad officium mentis
atque adeo ad interiora intrare.
Hic pro officium mentis hinc posse interiora grandis saltem
visibile.

Art. 8.

De causis excusantibus a recitatione horarum.

Prima est infirmitas gravis ut dolor nobilis capitis, ita ut
sine incommodo et incrementis morbi legi non possit.
Ras est quae in videtur credibile matre Lucia cum tanta severi-
tate pensum horarum exigere.

Secunda est gravis quae laedit ut dolor stomachi et alia febri-
tertiana aut quatuordecim diebus, in tota die affligit.
Quae dabitur obstitit in recitatione horarum si nobilis obfutura
sancti non necne; standum est iudicium medici et alterius
viri prudentis et experti maxime superioris. et
Iugiter medicus et Lutheranus duas horas utas pro super-
fluitate, nisi pro idololatria. Hic autem intercedit quia
experientia docet plerumque saltem respondere ad obfustione
a religione. quod si medicus sanus determinare nequeat,
nec ad se superior qui in talibus dubio dispensare potest, tunc
vere male habeat et pejora formidet iudicare poterit
se non esse obligatum ad recitationem quia nemo tenetur se exponere
periculo gravis damni.

2da casus e gravis occupatio, quae sine scandalo aut detrimento
sui aut proximi differri potest. hinc dispensari et quoniam
aliquid excusari possunt, idque ex benigna Ecclesiae intentione tenentur
in anticipare se potius nimirum mane recitandum.

3tia casus e impositio ad recitationem ex toto sive ex parte sua
vel legere ad potestatem. hinc carentia Breviarii. ratio e quia
impossibile e ad obligatio. quod si parte officij memoriter scias
teneas illa dicere: quoniam alij velint quod ille qui non potest
majore parte recitare, non teneatur ad altera parte, sed hoc
videtur ab Innocentio II. prescriptum de haec tamamvis proinde
n. 54. quod non potest recitare matutinum et laudes, sed a reliquis
horas ad nihil tenetur quia pars major habet minorem.

Dices 1. memoria beneficii se habet ad privilegium, sed
nemo tenetur ut privilegium quod est.

Et hanc. M. D. m. nemo tenetur ut privilegium si non sit medi-
um ad impletionem precepti c. m. secy n. m. et c.

Dices 2. casus e de excusatio, tenentur autem memoria se
ut habet de accit. quod est.

Et quod quod casus est se ut absolute excusatio, sed hoc
est prescriptum quod ipsi media deficient ad recitationem, unde
si memoriter horas sciat quod ipsi ex hac parte mediis suffi-
cientis ad officium quod est.

beneficij possessione officij culplet ad recitaverint. ratio a
 qua hoc p[ro]p[ri]a decreta d[icitur] in conc. Lateran. s[ecundum] Leone x.
 cumq[ue] de arbitratu ac hoc usq[ue] ep[iscop]o recepto, s[ecundum] v[er]ba
 Bulla hoc Decretu[m] confirmavit ad declaravit ut q[ui] uno die
 totu[m] officiu[m] omiserit, teneat[ur] ad restituend[um] illi fructu[m]
 illi diei correspondenti. unda s[ecundum] g[reg]o[ri]o v[ig]o. Canonice acci-
 pial annuatim 365 aureos tenet[ur] pro uno die restituere
 aureu[m], s[ic] reliquis reliquis s[ecundum] horas, mediu[m], s[ic] s[ic] s[ic]
 omiserit matutinu[m] ad mediu[m] aureu[m], s[ic] s[ic] s[ic] una
 ea illis, sexta parte aurei restituere debet. cetera
 q[ui]da[m] D. approbante Gobal et s[er]v[er]e mitiq[ue] procedunt,
 ad tale obligant s[ic] ad sexta parte redditu[m].

Dixi 1.º elapso semestri na[m] q[ui] ante elapso 6 menses
 post obtenta beneficij possessione omittit officiu[m], n[on]
 tenet[ur] intra id temp[us] aliquid restituere. Ita habet in
 cit. conc. Lateran.

Dixi 2.º culplet na[m] ubi nulla e[st] culpa in q[ui]sita,
 ibi n[on] debet p[ro]p[ri]a.

Dicitur q[ue]q[ue] lebetate in se cavet infirmitate ob q[ui]a
 neq[ue]t orare, tenebit[ur] ad restituend[um] q[ui]a e[st] in culpa.

S. n. na[m] licet sit in culpa q[ui]a infirmitate, n[on] t[ame]n d[icitur] in
 culpa q[ui]a omissione t[ame]n aliquid legitime impedim[en]tu[m] sit infirmitate.

Nota tñ quod q̄ alia onera habet q̄d huius officii ut
s̄ v. g. Epi, Praelati q̄ si omittant horas via ad alia
restituendū tenentur. De Layman c. 5 n. 2. ubi ait, si
Parochus quibus computatis 350 fl., capellanus quibus
celebrans 200 flor. annuos decimas p̄ oblig. dicit
eos ad nulla q̄ modica restituendū obligari.

Ratio d. quia Parochus v. g. longe alia onera sustinere
debet digni q̄ a operariis mercede et sustentatione sua.
par d. ratio de Ep̄: imo Marchantibus debet Parochus omi-
tente horas licet p̄ obligatio. s. ordinis et
religionis videri, alia n̄ q̄tra iustitia, atq̄ adeo n̄
obligari ad restituendū ex ratio d. quod Beneficiū
Parochiale d. debet primario ob recitatione horarū s̄
primū ob beneficiū cura aarū: sed hoc sententia
pluribus displicet.

Porro restitutio haec fieri potest v. g. pauperibus amicis v.
alijs v. g. d. i. beneficiatis s. pauper d. ibi imendū
p̄ in fabrica domus v. meliorandos agros beneficij,
quia haec nos fabrica et diligunt. De compensari
potest p̄ preces ac suffragia defuncti: quia ea in sur-
gat maxime indigentes s̄ applicata. Ceterū cōter

reiciuntur Paludarij, ledema & Du voluat geminata
 possit recitare officij lobis gobis omisive satisfieri.
 Quid si qd pecunia qd ob omisio officij restituere obligat
 in alios usq; pios inendas qd in pauperes s; fabrica
 beneficij, is n; satisfaciunt sue obligari. Sed jus coe
 ubi conc. laboran. s; Bulla Pij V d recepta. qia
 expresse praecipit restituere faciendam ad pauperes s;
 fabrica beneficij. Secg tu dicendum si aliud fuerat con-
 suetudo s; Statutu alicubi receptu.

Regulares a ob omisio ad teneri ad restituere certu
 d apud oes. tu qia d st beneficiarij, tu qia cetna
 v bona recepta usq; n; danti cu hac introe.

Quo complemento gestiois aa liceat pro lubitu mu-
 tare ritu sed ex dupli facere semidubio s; vicij?
 Id fieri citra culpa veniale minime posse, qia
 hoc est rade inobedientia.

Q. r. an pates q; officio aliquid addit?

A. aff. pates ex saepe cit. Bulla Pij V. nota tu id aliquid
 ad de tali additione qd aliquid addit tunc pars officij. Div.
 alias en satis pates ex usu coi posse aliquid addi ad majore
 Soleant, puta musica &c.

Q. 3. an regulares teneant ad festa usque diocesana?
affirmat Palag et Tambur. apud Gobat h. 9. n. 627. p. 1.
a dicit Jansé Bula Gregorij XIII n. teneri ad festa
ning principalia qm ibi solum exprimitur celebranda et à
regularibus festivitate Patroni diocesis. unde ait ex c.
nonne de praesumt. q. 1. und ex Juribus affat cetera
negare videtur, sed ei opponi potest regula juris in C. 45.
is q. 1. tacet n. fallet sed nec utiq. negare videtur unde
Guerrig q. post Gobat per erudite scripsit ut Gobat
fallet absolute ait regulares teneri ad festa dia-
cesana.

Disputatio 2^a De vitijs religioni oppositis.

Q. 1^a
De superstitioe cu suis speciebus.
Vitia religioni opposita alia continentur, exceptu
ut superstitioe cu suis speciebus: alia continentur
defectu ut irreligiositas ista cu suis speciebus. De
vitijs per exceptu modo agemus postea de alijs.